

EDUCATIEVE MASTER IN DE AUDIOVISUELE EN BEELDENDE KUNSTEN

ARTESIS PLANTIJN HOGESCHOOL ANTWERPEN

TOETS NIEUWE OPLEIDING • ADVIESRAPPORT

7 JANUARI 2019

Inhoud

1	Samenvattend advies van de visitatiecommissie.....	4
2	Rapportage van de bevindingen en overwegingen	6
2.1	Generieke kwaliteitswaarborg 1: beoogd eindniveau	6
2.2	Generieke kwaliteitswaarborg 2: onderwijsleeromgeving	8
2.3	Generieke kwaliteitswaarborg 3: te realiseren eindniveau	13
2.4	Eindoordeel.....	16
3	Beoordelingsproces	17
4	Overzicht oordelen	18
	Bijlage 1: Basisgegevens over de opleiding.....	19
	Bijlage 2: Domeinspecifieke leerresultaten (DLR).....	20
	Bijlage 3: Samenstelling visitatiecommissie	22
	Bijlage 4: Overzicht van de bestudeerde documenten	23
	Bijlage 5: Lijst met afkortingen	24

1 Samenvattend advies van de visitatiecommissie

De domeinspecifieke leerresultaten van de component leraarschap werden gevalideerd op 15 oktober 2018. Deze domeinspecifieke leerresultaten kunnen niet autonoom gehanteerd worden, maar dienen samen gelezen te worden met de desbetreffende domeinspecifieke leerresultaten van de gerelateerde vakmaster(s). Samen vormen zij de domeinspecifieke leerresultaten voor de educatieve masteropleiding.

Artesis Plantijn Hogeschool Antwerpen (AP) vult de educatieve master in de Audiovisuele en Beeldende Kunsten: Beeldende Kunsten (EMA BK) in als een consecutieve masteropleiding. In lijn met de visie dat de nieuwe opleiding stevig geworteld is in en verder bouwt op het meesterschap van de beeldende kunstenaar, kunnen alleen afgestudeerde beeldende masters in de opleiding instromen. Het programma bestaat uit 60 studiepunten (SP) en wordt gespreid over twee jaar aangeboden.

De visitatiecommissie (hierna: commissie) komt tot de conclusie dat de beoogde opleidingsspecifieke leerresultaten van de EMA BK van AP wat betreft niveau en oriëntatie passen binnen de Vlaamse Kwalificatiestructuur (VKS). Ze waardeert dat de opleiding de ambitie heeft de beeldende leraars van de toekomst op te leiden en hierin een aantal duidelijke keuzes maakt. De commissie beveelt de opleiding aan haar visie op het specifieke profiel van de beeldende leraar op niveau 7 verder te concretiseren. Centraal hierbij staat de verdere uitwerking van de onderzoekscompetenties die studenten in de opleiding dienen te ontwikkelen met het oog op hun artistiek educatieve activiteiten, en het type onderzoek en onderzoeksvragen die hierbij richtinggevend zijn. Ook de visie op de integratie van leraarschap en kunstenaarschap, die momenteel nog overwegend vanuit het artistieke perspectief wordt gedefinieerd, behoeft verdere verduidelijking. De commissie is van mening dat de zes onderzoekslijnen waar de opleiding prioritair op wil inzetten, een solide vertrekpunt vormen, waarrond gradueel expertise opgebouwd kan worden. Ze heeft bovendien vastgesteld dat in het team al duidelijke ideeën aanwezig zijn over hoe het vakdidactisch onderzoek er specifiek binnen het kunsteducatieve veld kan uitzien. De verdere concretisering van de visie op de beeldend leraar op masterniveau zal volgens de commissie ook de nodige handvatten bieden om de onderzoeksleerlijn in het curriculum verder uit te tekenen. Als het masterniveau (niveau 7) beter in de onderzoekslijn en de op te leveren producten wordt aangegeven dan verbetert vervolgens ook de nauwkeurigheid en betrouwbaarheid waarmee het eindniveau van de studenten zal kunnen worden vastgesteld. De commissie raadt de opleiding aan om bij deze visieontwikkeling af te stemmen met andere educatieve masteropleidingen, binnen en buiten de kunsten, zowel internationaal als in Vlaanderen.

De commissie vindt dat de opleiding de studenten een onderwijsleeromgeving biedt die hen in staat stelt de beoogde leerresultaten te realiseren. Het curriculum is coherent en vormt een adequate vertaling van de DLR. De werkvormen zijn gevarieerd en, conform het profiel van de opleiding, activerend en gericht op zelfsturing. Kwaliteit en kwantiteit van het docentenkorps zijn aan de maat. Sterk vindt de commissie dat de opleiding een stevige praktijkcomponent voorziet (33 EC), die gericht is op een breed werkveld, wat zich vertaalt in de aanwezigheid van vijf kleine stages van 3 SP in het curriculum. De opleiding borgt voldoende dat het (individuele) programma van de studenten hen in staat stelt de leercurve te realiseren die nodig is om het educatieve masterniveau te bereiken. Dit neemt niet weg dat de commissie de opleiding vraagt blijvend te waken over de verticale opbouw van de vele kleinere opleidingsonderdelen van 3 SP.

De opleiding heeft volgens de commissie een kwaliteitsvol toetsstelsel, dat in lijn is met het AP-brede toetsbeleid, dat beschikt over heldere procedures met het oog op valide, betrouwbare en transparante toetsing. De toetsing van de stage is kwaliteitsvol, met duidelijke richtlijnen en criteria, waarbij ook de externe blik van het werkveld voldoende in de beoordeling wordt meegenomen. De commissie vraagt blijvend te bewaken dat ook het groeipad van de studenten over de verschillende stages heen een plaats heeft in de beoordeling.

De beoordeling van het eindniveau van de studenten gebeurt via de masterproef. De commissie vindt dat de beoordelingsprocedure adequaat is opgezet en stelde vast dat een aantal garanties is ingebouwd, die bijdragen tot de borging van het masterniveau bij de studenten. Ten eerste zorgt de gezamenlijke beoordeling van de masterscripties door de masterscriptiebegeleiders voor kalibratie van het eindoordeel. Ten tweede bieden de beoordelingscriteria houvast voor de concretisering van het masterniveau, door hun aandacht voor de ontwikkelde onderzoekscompetenties en het relevantie- en innovatiegehalte van de masterscriptie. De commissie raadt aan de beoordelingscriteria verder uit te werken, zodat het gedrag dat bij studenten geobserveerd moet worden om niveau 7 vast te stellen, nog preciezer omschreven wordt. Dit zou de betrouwbaarheid en transparantie van de beoordeling van het eindniveau van de studenten verder verbeteren.

De commissie heeft er vertrouwen in dat de opleiding de opgesomde verbeterpunten op korte termijn zal kunnen realiseren. Voor alle verbeterpunten observeerde de commissie dat de kernen voor verdere ontwikkeling aanwezig zijn. Het docententeam is voldoende kwaliteitsvol om aan dit traject invulling te geven. Het is verbetergericht en er heerst een sterke overlegcultuur. Door de voorbereiding van de educatieve masteropleidingen hebben de docenten bovendien reeds ervaring opgedaan in kunsteducatief onderzoek. Met de investering in docenten met doctoraten in de Kunsten en in de Pedagogische Wetenschappen, zet de opleiding belangrijke stappen met het oog op de verdere invulling van het profiel, het curriculum en de toetsing van de educatieve masteropleiding. Vertrouwenwekkend vindt de commissie bovendien dat de opleiding zich openstelt voor en rekening houdt met de inbreng van studenten en het werkveld. Ook de connectie van de opleiding met de Universiteit Antwerpen sterkt de commissie in haar vertrouwen.

De commissie die de educatieve masteropleiding in de Audiovisuele en Beeldende Kunsten: Beeldende Kunsten heeft beoordeeld, brengt een positief advies uit aan de NVAO. Zij baseert haar oordeel op het informatiedossier, het materiaal dat tijdens het locatiebezoek ter inzage lag en de gesprekken die tijdens het locatiebezoek zijn gevoerd.

Den Haag, 7 januari 2019

Namens de commissie ter beoordeling van de toets nieuwe opleiding voor de educatieve masteropleiding in de Audiovisuele en Beeldende Kunsten: Beeldende Kunsten van Artesis Plantijn Hogeschool-Antwerpen,

Mia Sas
(voorzitter)

Jetje De Groof
(secretaris)

2 Rapportage van de bevindingen en overwegingen

2.1 Generieke kwaliteitswaarborg 1: beoogd eindniveau

Het beoogd eindniveau weerspiegelt qua niveau, oriëntatie en inhoud de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en/of het vakgebied worden gesteld aan de opleiding.

Bevindingen

De commissie stelde vast dat de Artesis Plantijn Hogeschool-Antwerpen (AP) in haar zelfevaluatierapport van de Educatieve Master in de Audiovisuele en Beeldende Kunsten: Beeldende Kunsten (EMA BK) de Domeinspecifieke Leerresultaten (DLR) van de Educatieve Master in de Kunsten overneemt als beoogde Opleidingsspecifieke Leerresultaten (OLR). Het DLR is afgestemd op niveau 7 van de Vlaamse Kwalificatiestructuur (VKS). Voor de DLR werd ook rekening gehouden met de decretaal vastgelegde basiscompetenties van leraren, die ingedeeld zijn in functionele gehelen (FG). In de bijlagen van het zelfevaluatierapport maakt de opleiding via matrices inzichtelijk hoe de geformuleerde leerdoelen van de aparte opleidingsonderdelen er gezamenlijk voor zorgen dat enerzijds aan de landelijke kaders (DLR, VKS en FG) wordt tegemoetgekomen. Anderzijds wordt ook transparant gemaakt op welke manier het beoogde profiel van de opleiding vertaald wordt in de geformuleerde leerdoelen.

Kenmerkend voor het profiel van de EMA BK van AP is dat doelbewust voor een consecutieve masteropleiding wordt gekozen. In lijn met de visie dat de nieuwe opleiding stevig geworteld is in en verder bouwt op het meesterschap van de beeldende kunstenaar, kunnen alleen afgestudeerde beeldende masters in de opleiding instromen. Tijdens het toelichtende gesprek werd aangestipt dat de EMA BK vervolgens als doel heeft om een nieuwe generatie beeldende leraren op te leiden. Het leraarschap en de artistieke praktijk, zo stelde het opleidingsmanagement, worden beschouwd als twee aspecten van dezelfde identiteit en werken wederzijds versterkend. Naast de keuze voor een consecutieve master onderscheidt de opleiding zich volgens het zelfevaluatierapport door haar gerichtheid op het brede kunsteducatieve werkveld en het belang van de nexus onderwijs-onderzoek. Tenslotte worden ook de spreiding van de opleiding over twee jaar en het aanbod in avondonderwijs aangereikt als onderscheidende kenmerken. De opleiding geeft aan dat ze, tegen de achtergrond van dit profiel, bij de uitwerking van de leerdoelen van de opleiding extra aandacht heeft besteed aan de ontwikkeling van een brede visie op kunsteducatie en (kunst)onderwijs, pedagogische, didactische en communicatieve competenties gericht op uiteenlopende doelpublieken, onderzoekscompetenties, reflectievermogen en visie- en attitudeontwikkeling.

De commissie consulteerde de ECTS-fiches van de aparte opleidingsonderdelen en stelde vast dat deze helder geformuleerd zijn en qua niveau en oriëntatie passend zijn voor een masteropleiding (niveau 7 van de VKS). Tijdens de toelichtende gesprekken wilde de commissie beter grip krijgen op de manier waarop de opleiding het masterniveau specifiek binnen het kunsteducatieve domein wenst vorm te geven. Hierbij werd ook besproken op welke manier de nieuwe opleiding verschilt van de huidige Specifieke Lerarenopleiding (SLO) enerzijds en educatieve opleidingen op bachelorniveau (niveau 6) anderzijds. De opleiding legde uit dat de grotere nadruk op onderzoekscompetenties kenmerkend is voor de nieuwe opleiding, waarbij vakdidactisch onderzoek als een rode draad door de opleiding loopt. Naast vaardigheden die te maken hebben met het uitvoeren van onderzoek, staan ook de kritische en nieuwsgierige houding centraal. Bovendien wil de opleiding leraren afleveren die meer op metaniveau en minder louter uitvoerend werken, waarbij eigen initiatief en reflectievermogen een belangrijkere plaats krijgen.

De werkveldvertegenwoordiger benadrukte dat de nieuwe masters, onder andere omwille van hun sterker ontwikkelde onderzoekscompetenties, over het potentieel beschikken om de beeldende educatie te innoveren en daardoor sterk bij te dragen aan de kwaliteit van het brede werkveld. De commissie peilde naar het type onderzoek waar de opleiding prioritair op wil inzetten vanuit haar kunsteducatieve visie. De opleiding verwees naar de zes onderzoekslijnen die ook in het zelfevaluatie-rapport worden beschreven: Integratie en/of combinatie van kunstenaarschap en leraarschap-educatorschap; Duurzaamheid en ecologie; Relatie tussen onderwijswereld en arbeidsmarkt; (Vak)Didactische analyse; Multiperspectiviteit; en Innovatie -toekomstgericht onderwijs. Daarnaast werden ook verschillende voorbeelden gegeven van hoe in de opleidingsonderdelen aan onderzoek gedaan zal worden (zie ook standaard 2). Het viel de commissie op dat de voorbeelden van onderzoek en onderzoekscompetenties die in het zelfevaluatie-rapport en tijdens de gesprekken werden aangehaald, voornamelijk vanuit het perspectief van de kunstenaar vertrekken, en minder vanuit de behoeften van de doelgroep. Dit gaf aanleiding tot vragen over de mate waarin de beeldende leraren die de opleiding wenst af te leveren hun kunstenaarschap en leraarschap werkelijk integreren. De opleiding was open over het feit dat ze in de verdere uitwerking van onderzoek en onderzoekscompetenties op integratieniveau nog een leercurve te realiseren heeft, maar kon ook voorbeelden geven van concrete initiatieven die dit proces mee ondersteunen. Zo werd benadrukt dat de eerste onderzoekslijn zich specifiek op de integratie richt. De ambitie is om rond de onderzoekslijnen een expertisecentrum uit te bouwen, waarbij ook samengewerkt zal worden met de associatiepartner Universiteit Antwerpen. Ook werd aangestipt dat de meest recente teamdag van de docenten in het teken van de integratie kunstenaarschap-leraarschap stond. Uitgelegd werd dat het docententeam recent werd uitgebreid met een doctor in de Pedagogische Wetenschappen, en dat de aanstelling van een doctor in de Kunsten in het vooruitzicht wordt gesteld. Bedoeling is dat zij het huidige docentenkorps komen versterken om de visie hierrond verder uit te werken (zie standaard 2).

De commissie stelde tijdens de gesprekken vast dat studenten en het werkveld als echte partners beschouwd worden in het huidige transformatieproces. Studenten gaven tijdens de gesprekken aan dat met hun input rekening wordt gehouden. De werkveldvertegenwoordiger bevestigde de intensieve betrokkenheid van het werkveld. De commissie stelde in het zelfevaluatie-rapport vast dat de opleiding op de hoogte blijft van internationale bewegingen in het werkveld door middel van docentmobiliteit (zie ook standaard 2). Ook worden e-twinning projecten in het vooruitzicht gesteld. De commissie vernam dat de opleiding zich tot doel stelt om de nieuwe opleiding te benchmarken met vergelijkbare internationale educatieve masteropleidingen. Ze legde uit dat andere Vlaamse educatieve masteropleidingen, buiten de kunsten, niet als vergelijkingsbasis worden beschouwd, aangezien hun profiel heel anders is.

Overwegingen

De commissie komt op basis van het zelfevaluatie-rapport, de ECTS-fiches en de matrices tot de conclusie dat de beoogde opleidingsspecifieke leerresultaten van de EMA BK wat betreft niveau en oriëntatie passen binnen de VKS. De matrices illustreren bovendien op heldere wijze dat met de beoogde opleidingsspecifieke leerresultaten tegemoet gekomen wordt aan de FG. De commissie waardeert dat de opleiding de ambitie heeft de beeldende leraars van de toekomst op te leiden en hierin een aantal duidelijke keuzes maakt. Ten eerste stromen in de consecutieve masteropleiding alleen masters in de Beeldende Kunsten in, die al een hoog artistiek niveau hebben bereikt. Ten tweede leidt de opleiding op voor uiteenlopende werkcontexten in het kunsteducatieve veld. Ten derde wordt conform de vereisten op masterniveau ingezet op de ontwikkeling van onderzoekscompetenties.

Niettegenstaande deze duidelijke keuzes is er volgens de commissie nood aan verdere visieontwikkeling rond en concretisering van het specifieke profiel van de beeldende leraar op niveau 7, waartoe de EMA BK van AP opleidt. De zes onderzoeklijnen waar de opleiding prioritair op wil inzetten, vormen een solide vertrekpunt, waarrond gradueel expertise opgebouwd kan worden. De commissie is van mening dat er in deze onderzoeklijnen meer nadruk gewenst is op educatieve onderzoeklijnen. De opleiding moet bovendien verder aanscherpen welke onderzoekscompetenties studenten in de opleiding ontwikkelen met het oog op hun educatieve activiteiten, en welk type onderzoek en onderzoeksvragen hierbij richtinggevend zijn. Hierbij dient ook de visie op de integratie van leraarschap en kunstenaarschap, die momenteel nog overwegend vanuit het artistieke perspectief wordt gedefinieerd, verder verduidelijkt te worden. Dit betekent dat er meer nadruk moet komen op docentschap en educatief meesterschap. In deze oefening dient er ook aandacht te gaan naar het verder expliciteren en verduidelijken van het masterniveau (zie ook standaard 3). De commissie raadt de opleiding aan om hierbij af te stemmen met andere gelijkaardige opleidingen. Internationaal kan de opleiding zich benchmarken met andere masteropleidingen in het kunsteducatieve domein. De commissie is bovendien van mening dat ook andere educatieve masteropleidingen, buiten het domein van de kunsten, een noodzakelijke vergelijkingsbasis vormen. Voor het verder scherp stellen van het educatieve masterniveau kan ook het onderliggende educatieve bachelorniveau van andere educatieve opleidingen als vergelijkingspunt genomen worden.

De commissie heeft er vertrouwen in dat de opleiding deze stap op korte termijn zal kunnen realiseren. De kiemen tot verdere visieontwikkeling zijn aanwezig bij het huidige docententeam, dat zich bovendien lerend en verbeteringsgericht opstelt, en gebruik kan maken van de connectie van de opleiding en instelling met de Universiteit Antwerpen. De recente en geplande uitbreiding met respectievelijk een doctor in de Pedagogische Wetenschappen en een doctor in de Kunsten versterkt het huidige team op het vlak van visieontwikkeling op niveau 7 (zie ook standaard 2). Vertrouwenwekkend vindt de commissie bovendien enerzijds dat de opleiding zich openstelt voor inbreng van studenten en het werkveld; en anderzijds dat dit werkveld een duidelijke visie heeft op de wisselwerking tussen kunstenaarschap en leraarschap en dus een belangrijke bijdrage kan leveren aan de verdere scherpstelling van de visie.

Oordeel: voldoende

2.2 Generieke kwaliteitswaarborg 2: onderwijsleeromgeving

De onderwijsleeromgeving maakt het voor studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Bevindingen

De commissie nam in het zelfevaluatierapport kennis van de didactische uitgangspunten van de opleiding, die vertrekken van het primaat van het artistieke meesterschap. Daarnaast stellen ze de wisselwerking tussen de eigen artistieke expertise, de theoretische omkadering, reflectie en de pedagogische praktijk centraal. De opleiding wil inzetten op activerend en zelfgestuurd leren met het oog op de ontwikkeling van metacognitieve – en onderzoeksvaardigheden. Gerichtte begeleiding en permanente aandacht voor visieontwikkeling en attitudevorming zijn andere kernelementen van de didactische visie. De commissie stelde op basis van het zelfevaluatierapport en de ECTS-fiches vast dat enerzijds stage/werkplekleren en anderzijds werkcolleges het vaakst als werkvorm worden ingezet. Tijdens de toelichtende gesprekken stelde het opleidingsmanagement dat de opleiding de keuze heeft gemaakt om niet met hoorcolleges te werken. De studenten gaven enkele voorbeelden van hoe het activerend, zelfgestuurd onderwijs nu al vorm krijgt in de huidige SLO.

Vanaf het eerste jaar wordt bijvoorbeeld 'microteaching' ingezet, waardoor de studenten kennis met een waaier aan beeldende technieken, waardoor ze nieuwe materialen en plastische werkwijzen ontdekken.

Het programma van de EMA BK (60 studiepunten (SP)) loopt over twee academiejaren. Het zelfevaluatie-rapport beschrijft hoe in het eerste jaar van het opleidingstraject (33 SP) de nadruk ligt op het verwerven van algemene, vakdidactische, pedagogische en communicatieve competenties en het toepassen daarvan op de leeftijdscategorie van zes- tot twaalfjarigen. Het tweede jaar (27 SP) is verdiepend. De studenten komen dan in contact met nieuwe doelgroepen, zetten hun visie op kunsteducatie scherper en verbreden zich in het werkveld door stage te lopen in de tweede, derde, vierde en/of specialisatiegraad van het DKO en/of het secundair (kunst)onderwijs en het hoger (kunst)onderwijs. Van de studenten wordt doorheen de masteropleiding een stijgende mate van zelfstandigheid verwacht, waarbij ze vanaf het tweede jaar meer via zelfstudie en via reflectie op de stage-ervaringen leren. De commissie stelde in de ECTS-fiches vast dat het DLR vertaald is in duidelijke, toetsbare leerdoelen per opleidingsonderdeel. De overzichtstabel in bijlage 3.2. van het zelfevaluatie-rapport maakt inzichtelijk hoe het programma de studenten in staat stelt de beoogde leerresultaten van de opleiding te bereiken.

De commissie stelde op basis van de informatie aangeleverd in het zelfevaluatie-rapport vast dat de praktijkcomponent van de opleiding 33 SP bedraagt. Studenten lopen 75 uren stage bij de drie doelgroepen in het onderwijs (kinderen, jongeren en volwassenen). Bovendien is het een vereiste dat ze veertig uren stage lopen in de kunsteducatieve sector. Het zelfevaluatie-rapport legt uit hoe de studenten tijdens elke stage intensief begeleid worden, enerzijds door een vakmentor (i.e. een klasleraar verbonden aan een stageplaats), en anderzijds door stagebegeleiders van de opleiding. Het streefdoel is dat elke student per niveau minstens twee keer wordt bezocht voor observatie en begeleiding door een stagebegeleider (zes keer gedurende de hele opleiding), met een feedbackgesprek en een feedbackdocument per begeleide les. Per stage legt de student een stageportfolio aan, waar hij/zij uitgebreide feedback op krijgt.

Het opleidingsmanagement legde uit dat het modeltraject de opleidingsonderdelen in een bepaalde volgorde aanbiedt, maar dat van dit modeltraject kan worden afgeweken. De opleiding vergeleek het curriculum met een puzzel, die indien nodig voor elke aparte student opnieuw wordt gelegd, afhankelijk van de individuele noden. De meeste opleidingsonderdelen hoeven niet consecutief opgenomen te worden, wat niet wegneemt dat een aantal hoekstenen worden bewaakt. Zo dient er samenhang tussen praktijk en theorie te zijn en is het bijvoorbeeld niet mogelijk de stage bij kinderen te lopen zonder het simultaan geprogrammeerde vakdidactische vak te volgen. Ook hecht de opleiding veel belang aan de doorlooptijd van twee jaar voor de opleiding, aangezien ze deze tijdspanne nodig acht om het persoonlijke ontwikkeltraject tot beeldend leraar te kunnen realiseren.

De opleiding is samengesteld uit vele verschillende opleidingsonderdelen, die telkens uit 3 SP bestaan. Alleen de masterproef omvat 9 SP. Dit ontlokte bij de commissie de vraag op welke manier de opleiding erin slaagt binnen de voorziene 60 SP de leercurve te realiseren die studenten toelaat het educatieve masterniveau te bereiken. Gesteld werd dat de verschillende opleidingsonderdelen in realiteit sterk met elkaar verweven zijn in de zin dat studenten telkens weer aangespoord worden om na te denken over hoe ingespeeld kan worden op onderwijsvernieuwing, of hoe men zelf onderwijsvernieuwend kan zijn, waarbij onderzoek een centrale rol speelt. Via het maandelijks docentenoverleg wordt erover gewaakt dat er hierbij sprake is van een duidelijke opbouw. De werkveldvertegenwoordiger vulde aan dat, door de de facto koppeling van stage en didactiek, het curriculum in realiteit minder versnipperd is dan het op papier lijkt.

Ook voor de stages stelde de commissie zich de vraag of met aparte stages (3 SP) voor elk werkveld wel de nodige diepgang in het leraarschap gerealiseerd kan worden. Uitgelegd werd dat het de expliciete keuze is van de opleiding om de studenten in de verschillende werkvelden stage te laten lopen, om zo het brede beoogde profiel te realiseren (zie standaard 1). Daarbij wordt zowel een groeipad binnen elke aparte stage, als een leercurve over de verschillende stages heen gerealiseerd. Elke stage heeft eindcompetenties en studenten moeten via een portfolio aantonen dat ze deze gerealiseerd hebben (zie ook standaard 3). Door in elke stage aan dezelfde componenten van het leraarschap te werken, steeds in andere contexten, groeit de student in zijn of haar leraarschap. Aan het einde van elke stage worden sterke en werkpunten in het portfolio genoteerd en deze worden in de volgende stage meegenomen.

Op basis van het zelfevaluatierapport was het voor de commissie nog niet helemaal duidelijk op welke manier in het curriculum een onderzoeksleerlijn wordt gerealiseerd. Het opleidingsmanagement gaf tijdens het toelichtende gesprek aan dat studenten meer dan in de huidige SLO aangezet zullen worden om in elk opleidingsonderdeel onderzoek te doen, zodat het vakdidactisch onderzoek als een rode draad door het curriculum heen loopt. Bedoeling is dat de studenten via kleinschalige projecten zelf (vak)didactisch onderzoek verrichten naar recente onderwijsontwikkelingen en ontwikkelingen binnen de beeldende kunsten en op die manier specifieke onderzoekscompetenties ontwikkelen (zie ook standaard 1). Nu eens is de doelstelling om studenten kennis te laten maken met een variëteit aan onderzoek en onderzoekstechnieken, dan weer wordt gewerkt rond kritische houding, reflectievermogen, informatie vinden en verwerken, en kunnen contextualiseren. Doel is dat de onderzoekende houding verweven wordt door de opleiding, en dat de verschillende kleinere projecten uiteindelijk uitmonden in de onderzoeksvraag van de masterproef.

Deze masterproef toetst de integratie van alle door de opleiding beoogde competenties (zie ook standaard 3). Het zelfevaluatierapport licht toe hoe studenten ter voorbereiding van de masterproef aan het einde van het eerste jaar een zestal lessen pedagogische onderzoeksmethodiek krijgen. Ze worden aangezet een onderwerp voor hun masterproef te kiezen binnen de onderzoeklijnen (zie standaard 1). De onderzoeklijnen bevatten zowel theoretische als meer praktijkgerichte themaclusters, waardoor de studenten hun eigen klemtoon kunnen leggen. Dit ontlokte bij de commissie de vraag hoe geborgd wordt dat de onderzoeksvraag een voldoende didactische invalshoek heeft, aangezien niet alle onderzoeklijnen een didactische insteek hebben. Het opleidingsmanagement benadrukte dat het een harde eis is dat elke masterproef over zowel een artistieke als een pedagogische component beschikt. Het zelfevaluatierapport vermeldt dat de opleiding qua methodes een sterke focus op praktijkgerichte methodieken, zoals bv. experimenteel onderzoek, participerende observatie, attitudeonderzoek, interview, atelieronderzoek, case study. De output van de thesis kan divers zijn (bv. openbaar interview, een film, (beeld)presentatie, tentoonstelling, publicatie, workshop, app, installatie, lezing, enz., of een combinatie van deze methoden van ontsluiting). De studenten rapporteren op gezette tijden over hun vorderingen aan de begeleider, waarbij erover gewaakt wordt dat de output een logisch gevolg is van de onderzoeksvraag. Tijdens de gesprekken stipte het opleidingsmanagement aan dat het voor wat betreft de masterproef de ambitie is meer in interactie te gaan met het werkveld.

De commissie consulteerde de Cv's van de personeelsleden van de nieuwe opleiding en stelde vast dat de lesgevers en stagebegeleiders vakinhoudelijk en didactisch gekwalificeerd zijn. Bovendien hebben ze pedagogische ervaring, en zijn ze actief op het vlak van de kunstpraktijk, het (artistiek) onderzoek en/of (internationale) samenwerkingen in het culturele veld. Niettegenstaande de vastgestelde kwaliteit van het docententeam, stelde de commissie zich de vraag of het voorgestelde team, dat met name ervaring binnen de kunstacademie heeft opgebouwd, over voldoende wetenschappelijk onderbouwde pedagogische expertise beschikt.

Uitgelegd werd dat in het voorbereidingstraject naar de nieuwe masteropleiding het docentenkorps al gestart is onderzoeksprojecten in het kunsteducatieve veld uit te werken. De docenten brengen ook expertise mee vanuit de eigen praxis. Bovendien werd recent een docent aangeworven, die gepromoveerd is in de Pedagogische Wetenschappen, om mee invulling te geven aan de onderzoekslijn binnen de educatieve master. In de nabije toekomst is de aanwerving van een docent met een doctoraat in de Kunsten voorzien, die samen met de doctor in de Pedagogische Wetenschappen onder andere de masterproeven zal begeleiden, en ook mee instaan voor verdere visieontwikkeling en de uitwerking van de onderzoekslijn. Opleidingsmanagement en docenten waren open over het groeiproces dat ze als team doorlopen, maar gaven ook verschillende voorbeelden van hoe ze voortdurend leren van elkaar. De commissie bevroeg of het haalbaar is om het nieuwe traject te realiseren met 2.75 vte (11 personeelsleden), en een meerderheid van docenten die deeltijds binnen de opleiding aangesteld zijn. Uitgelegd werd dat het proces pittig maar haalbaar is, dat er een groot engagement is van de docenten, dat er voortdurend overlegd wordt, en dat men de ambitie heeft voortdurend te ontwikkelen. Deze visie werd door de aanwezige studenten gedeeld.

De opleiding zal plaatsvinden op de campus van de Koninklijke Academie (KA) en kan beschikken over diverse faciliteiten en de nodige materiële en pedagogische infrastructuur van de KA, alsook van het departement Ontwerpwetenschappen van de Universiteit Antwerpen. Tijdens de toelichtende gesprekken ging de commissie met name in op enkele organisatorische voorwaarden die ingevuld dienen te zijn om ook aan de wensen van avondstudenten tegemoet te komen, aangezien de opleiding vooral geprogrammeerd wordt tijdens de avonden. De commissie vernam dat de bibliotheek één avond per week langer geopend is om tegemoet te komen aan de noden van de avondopleiding. Ook de stagebegeleiding vindt 's avonds plaats.

De studentenbegeleiding in eerste lijn vindt plaats door het docentenkorps. Er wordt aan de KA bovendien gewerkt aan de implementering van een peter- en meterschapsysteem waarin een instromende of eerstejaarsstudent 'gekoppeld' wordt aan een student van het tweede jaar. Daarnaast wordt voorzien in studietrajectbegeleiding en studiekeuzebegeleiding. Binnen de opleiding wordt bovendien sterk ingezet op taalbeleid, onder meer via de opleidingsonderdelen 'Communicatie en taalvaardigheid' en 'Taalpraktijk', waar er zowel schriftelijke als mondelinge taalbegeleiding is. In het zelfevaluatie-rapport reflecteert de opleiding ook over waar het beter kan, bv. het gebrek aan compacte leslokalen.

Voor wat betreft de internationale component van de opleiding geeft het zelfevaluatie-rapport dat zowel ingezet zal worden op studenten- als op docentenmobiliteit. Daarnaast krijgt ook 'internationalisering at home' een belangrijke plaats. De mogelijkheden qua studentenmobiliteit zijn beperkt aangezien veel studenten studeren en werken combineren. Dit neemt niet weg dat in de huidige SLO sommige studenten stage in het buitenland lopen, een voorbeeld dat ook de nieuwe opleiding wenst te volgen. Het huidige docentenkorps neemt nu ook al deel aan internationale (onderzoeks)projecten en heeft bovendien informeel ook heel wat internationale contacten. De internationale studentenpopulatie van AP biedt de mogelijkheid om ook voor studenten die niet naar het buitenland gaan, uitwisseling over andere onderwijsystemen mogelijk te maken.

Overwegingen

De commissie komt tot de conclusie dat de opleiding de studenten een onderwijsleeromgeving biedt die hen in staat stelt om de beoogde leerresultaten te realiseren. Ze waardeert dat de opleiding sterk inzet op activerende werkvormen en zelfsturing en vindt dat het didactisch concept in lijn is met het beoogde profiel van de opleiding. De DLR worden volgens de commissie op adequate wijze vertaald in de leerdoelen van de aparte opleidingsonderdelen.

Niettegenstaande de vaststelling dat de opleiding niet met een strikte volgtijdelijkheid van opleidingsonderdelen werkt en opteert voor verschillende kleinere opleidingsonderdelen van 3 EC, is de commissie van mening dat het curriculum coherent is. De opleiding borgt voldoende dat het (individuele) programma van de studenten hen in staat stelt de leercurve te realiseren die nodig is om het educatieve masterniveau te bereiken. De coherentie van het curriculum wordt bovendien in de hand gewerkt doordat de opleiding als harde eis stelt dat de stages steeds samenvallen met de aan de specifieke stage gelinkte vakdidactiek, zodat de praktische en theoriecomponent aan elkaar gelinkt worden. Dit neemt niet weg dat de commissie de opleiding vraagt blijvend te waken over de samenhang tussen en de verticale opbouw van de vele kleinere opleidingsonderdelen van 3 SP.

Sterk vindt de commissie dat de opleiding een stevige praktijkcomponent voorziet (33 EC), die gericht is op een breed werkveld, waarbij studenten vanaf het eerste semester stagelopen, wat toelaat om meteen de link tussen theorie en praktijk te leggen. Deze praktijkoriëntatie wordt niet alleen via de stages gerealiseerd, maar krijgt ook invulling in de aparte opleidingsonderdelen, waar met praktijkcasussen wordt gewerkt en waar sterk wordt ingezet op reflectie op de praktijk. De commissie is van mening dat de stages adequaat worden begeleid en komt bovendien tot de conclusie dat studenten, niettegenstaande de kleine omvang van elke stage en de telkens wisselende werkvelden waarin de stages plaatsvinden, in staat zijn door de stages heen in hun leraarschap een groeipad te realiseren dat hen uiteindelijk naar het gewenste niveau leidt. Ook hier vraagt de commissie de opleiding strikt te monitoren dat ook de leerlijn in het leraarschap over de stages heen bij elke student geborgd is.

De commissie stelde vast dat het de ambitie is om het vakdidactisch onderzoek als een rode draad door de verschillende opleidingsonderdelen heen te laten lopen, wat uiteindelijk uitmondt in een masterproef van 9 SP. De commissie is van mening dat deze rode draad al ten dele zichtbaar is. Tijdens de gesprekken ontwaarde de commissie veel ideeën over hoe dit vakdidactisch onderzoek er specifiek binnen het kunsteducatieve veld kan uitzien en welke lijn hierbij uitgetekend kan worden. De commissie vindt dat de visie van de opleiding op het educatieve onderzoek en de bijbehorende onderzoekscompetenties waarop ze primair wil inzetten, nog beter moet worden uitgewerkt (zie ook standaard 1). Dit heeft als gevolg dat ook de onderzoeksleerlijn nog verder dient geëxpliciteerd te worden, en de manier waarop deze studenten naar de masterproef leidt, waar het eindniveau zal worden vastgesteld. De commissie stipt aan dat verschillende van de zes onderzoekslijnen inhoudelijk te veraf van educatie staan, om het accent op meesterschap in educatie te realiseren.

De commissie vindt de kwaliteit en de kwantiteit van de staf voldoende. De nieuwe opleiding zal grotendeels met de staf van de bestaande SLO werken. Hoewel deze in de aanloop naar de nieuwe opleiding ook van start is gegaan met kunsteducatief onderzoek, is er volgens de commissie nood aan een duidelijkere beleidsvisie op het profiel van de docenten die men in de toekomst wil aantrekken om de nieuwe opleiding op het adequate niveau vorm te geven. Hierbij dient er voldoende expertise aanwezig te zijn met het oog op kunstpedagogische grondslagen en de didactisering van het brede kunsteducatieve werkveld. De commissie is van mening dat de opleiding, door te investeren in docenten met doctoraten in de Kunsten en in de Pedagogische Wetenschappen, belangrijke stappen heeft genomen om de verdere invulling van educatieve masteropleiding op niveau 7 vorm te geven. Wel stipt de commissie aan dat de aanwezigheid van expertise in onderzoek in de Kunsten enerzijds en in de Pedagogische Wetenschappen anderzijds op zich nog geen garantie biedt dat dit leidt tot een visie over een geïntegreerd profiel. De commissie beveelt aan om goed te bewaken dat expertise ook op integratieniveau aanwezig is. Verder heeft de commissie sterke waardering voor de kritische, lerende ingesteldheid van het docentenkorps en de wil om via 'trial' en 'error' de nieuwe masteropleiding neer te zetten. Ze stelt vast dat er een sterke overlegcultuur en –structuur aanwezig is.

Ook het feit dat het docentenkorps al enkele jaren bezig is om te groeien naar dit model toe, geeft de commissie vertrouwen in de kwaliteit van het docentenkorps met het oog op de verdere opbouw van de opleiding.

De voorzieningen vindt de commissie adequaat. De commissie waardeert dat AP sterk begaan is met het groeiproces van de student, die als volwaardige partner aanzien wordt, en apprecieert dat de studenten goed begeleid worden bij hun eerste stappen in het educatieve werkveld. Op het vlak van internationalisering vindt de commissie dat AP goede, concrete voorbeelden geeft hoe ze de opleiding een internationale dimensie geeft. De initiatieven kunnen de studenten inspireren om zelf een internationale stage te doen of te werken aan een internationaal project.

Oordeel: voldoende

2.3 Generieke kwaliteitswaarborg 3: te realiseren eindniveau

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van beoordeling, toetsing en examinering, waardoor zij nagaat of de beoogde leerresultaten worden bereikt.

Bevindingen

De commissie nam in het zelfevaluatierapport kennis van het toetsbeleid van de opleiding, meer bepaald de manier waarop de validiteit, betrouwbaarheid en transparantie van de toetsing geborgd wordt. Op het vlak van validiteit van de toetsing stelde de commissie in de ECTS-fiches vast dat de DLR helder vertaald zijn in toetsbare leerdoelen per opleidingsonderdeel en dat de opleiding gebruikt maakt van een variëteit aan toetsvormen. De zelfevaluatie stipt aan dat reflectie-opdrachten en portfolio's de belangrijkste toetsvormen van de opleiding zijn, wat overeenstemt met het profiel van de opleiding, die sterk inzet op praktijkervaring en op integratie van uiteenlopende competenties. De validiteit van de toetsing wordt in de eerste plaats gewaarborgd door de inzet van een mix van evaluatievormen. Bovendien worden geïntegreerde opleidingsonderdelen zoals de stages en de masterproef beoordeeld door meerdere docenten en zijn er criteria voorhanden op basis waarvan de beoordeling dient te gebeuren (zie ook hieronder). Dit komt de betrouwbaarheid ten goede. Met het oog op de transparantie van de toetsing worden DLR en FG via de studiegids en de studiewijzers gecommuniceerd; daarnaast worden ze ook mondeling aan de studenten toegelicht. De commissie stelde vast dat in de ECTS-fiches alle informatie over evaluatie wordt opgenomen en vernam dat deze fiches jaarlijks geüpdatet worden. Voor alle examens wordt bovendien een open feedbackmoment voorzien.

Tijdens het toelichtend gesprek werd ingegaan op de manier waarop gemonitord wordt dat het toetsbeleid kwaliteitsvol geïmplementeerd wordt. Uitgelegd werd dat de docenten in eerste lijn verantwoordelijk zijn voor de kwaliteit van de eigen toetsing. Een tweede niveau van kwaliteitsbewaking gebeurt door het opleidingshoofd, die het evenwicht, onder andere op het vlak van gekozen toetsvormen, doorheen de opleiding bewaakt. Aparte toetsvragen, volledige toetsen en het toetsprogramma van de opleiding worden systematisch gemonitord. Ook op het docentenoverleg wordt hierover gewaakt. Ten derde schrijft de opleiding zich in het toetsbeleid van AP. Uitgelegd werd dat de opleiding een beroep kan doen op de ondersteuning die vanuit AP geboden wordt voor het uittekenen van een kwaliteitsvolle toetsing.

De commissie nam in de bijlagen van het zelfevaluatierapport kennis van de stagehandleiding. Het cijfer voor elke stage wordt bepaald op basis van het stageportfolio. Er zijn beoordelingscriteria voorhanden en een weging van deze criteria voor de bepaling van het eindcijfer. De feedbackdocumenten van de vakmentoren op de werkplek wegen voor 20% door; die van de stagebegeleider uit de opleiding tellen mee voor 30%.

Daarnaast wordt ook gekeken naar de observatieverslagen, de reflectieverslagen, het aanwezige didactisch materiaal, het taalgebruik en de presentatie van het portfolio. Het opleidingsmanagement lichtte tijdens het gesprek toe dat de feedback van de stagebegeleider en vakmentoren gebeurt op basis van een standaardbeoordelingsformulier. Hierin worden de competenties opgenomen die tijdens de stage ontwikkeld worden, en die ook in de ECTS-fiches zijn opgenomen. Het zelfevaluatierapport staat ook stil bij het feit dat tijd wordt uitgetrokken om aan de vakmentoren uit het werkveld duidelijkheid te verschaffen over de leerdoelen van de opleiding en het opleidingsonderdeel waarbij ze betrokken zijn. Bovendien wordt uitgelegd dat de beoordeling van de stageportfolio's met alle stagebegeleiders wordt besproken, wat voor kalibratie van de eindoordelen zorgt.

De commissie ging met opleidingsmanagement en docenten in op de manier waarop de groei van de studenten door de stages heen geëvalueerd wordt. Uitgelegd werd dat de studenten binnen elke stage weten wat de eindcompetenties zijn, en hierop ook worden geëvalueerd. Daarnaast is er een groeipad doorheen de opleiding, dat via de beoordeling van de reflectie van de studenten meegenomen wordt.

De opleiding wordt afgesloten met een masterproef die de integratie van de competenties toetst. Hierin toont de student aan dat hij/zij in staat is kritisch en zelfstandig onderzoek te verrichten binnen het domein van de relatie tussen kunsten en educatie. De masterproef wordt afgesloten met een presentatie, waarop de student de output van de masterproef presenteert, een conclusie formuleert, reflecteert op proces en output van de masterproef en op zijn persoonlijke visie als beeldend leraar-kunsteducator in relatie tot het onderzoek. Dit gebeurt in aanwezigheid van alle masterproefbegeleiders en de studenten van de opleiding. De onderzoeksvaardigheden, de inhoud, de methodiek, de bruikbaarheid, de uitwerking en presentatie, de taal, de relatie tussen onderzoeksvraag en output en de kritische reflectie worden geëvalueerd via een jury van alle masterproefbegeleiders. Alle componenten wegen even zwaar door in de bepaling van het eindcijfer. De 'Procedure masterproef', die werd opgenomen in de bijlagen bij het zelfevaluatierapport, somt de criteria op, op basis waarvan de masterproef beoordeeld wordt. De commissie stelde vast dat elk van de beoogde competenties vertaald wordt in toetsbare, observeerbare, criteria. Er wordt bovendien aangegeven dat elk van deze competenties gelijk gewogen wordt in de bepaling van het eindcijfer.

Tijdens de toelichtende gesprekken werd ingegaan op de vraag in welke mate de externe blik van het werkveld betrokken is bij de evaluatie van het eindniveau van de studenten. Uitgelegd werd dat de studenten de onderzoeksvraag van hun masterproef in de praktijk kunnen toetsen. De opleiding heeft er in deze fase voor gekozen om de externe input alleen in het proces, vanuit een begeleidende en formatieve invalshoek, te betrekken, maar niet in de eindevaluatie van de masterproef. De opleiding gaf aan dat deze werkwijze nog aangepast kan worden indien blijkt dat hier nood aan is. Ze vulde bovendien aan dat het perspectief van het werkveld in de evaluaties van de stages wel heel duidelijk aanwezig is.

Ook werd stilgestaan bij de manier waarop de opleiding borgt dat het eindniveau op masterniveau wordt getoetst. De opleiding gaf aan dat de keuze voor een consecutieve master als gevolg heeft dat de studenten binnen hun artistieke component het masterniveau al bereikt hebben. Voor wat betreft de masterproef is ervoor geopteerd te beoordelen op vijf facetten, die alle even zwaar doorwegen. Door op verschillende momenten in het gesprek door te vragen, werd het de commissie duidelijk dat het op metaniveau werken, het reflectievermogen en het feit dat studenten niet enkel uitvoeren, maar initiatief nemen om relevante aanpassingen in de omgeving door te voeren, doorslaggevend zijn voor het vaststellen van niveau 7 (zie ook standaard 1). De commissie peilde ook naar de mate waarin het docentencorps competent is om op dit niveau te toetsen (zie ook standaard 2). Uitgelegd werd dat door de toevoeging van gedoctoreerde pedagoog aan het team, de expertise op het vlak van toetsing (op niveau 7) recent werd uitgebreid.

De aanstelling van een doctor in de Kunsten moet de competentie van het team verder aansterken. Daarnaast heeft ook het huidige docentenkorps in de voorbereidingsfase van de nieuwe masteropleiding een ontwikkeltraject richting kunsteducatief onderzoek doorlopen.

Overwegingen

De commissie komt tot de conclusie dat de opleiding beschikt over een kwaliteitsvol toetsstelsel. De opleiding schrijft zich in op het AP-brede toetsbeleid, dat beschikt over heldere procedures die ertoe leiden dat de toetsing valide, betrouwbaar en transparant is. De implementatie van dit toetsbeleid wordt vervolgens gegarandeerd door drie niveaus van monitoring en kwaliteitscontrole: de docent zelf, het opleidingsmanagement en de toetsdeskundige vanuit de instelling. Dit leidt er volgens de commissie toe dat het uitstekende toetsstelsel ook in de praktijk adequaat kan worden toegepast.

De commissie is van mening dat de toetsing van de stage kwaliteitsvol gebeurt. Er zijn duidelijke criteria en beoordelingsformulieren voorhanden, er zijn regels voorzien voor de weging van deze criteria en het gewicht van de begeleiding op de stageplek enerzijds en de opleiding anderzijds. Sterk vindt de commissie dat de vakmentoren worden ingelicht over de leerdoelen van de stage en dat de stagebegeleiders uit de opleiding samen de portfolio's beoordelen, wat de kalibratie van de beoordeling in de hand werkt. Wel vraagt de commissie de opleiding om blijvend te bewaken dat het groeipad van de studenten over verschillende stages heen, voldoende via de beoordeling in kaart gebracht wordt, naast de groei binnen elke aparte stage.

De beoordeling van het eindniveau gebeurt op adequate wijze via de masterscriptie. De commissie waardeert dat de verschillende masterscriptiebegeleiders samen instaan voor de beoordeling van de scripties. Dit zorgt voor de kalibratie van de beoordeling en verbetert de betrouwbaarheid waarmee het eindniveau wordt vastgesteld. Ook zijn duidelijke beoordelingscriteria voorzien. Dat zowel naar onderzoekscompetenties, als naar relevantie- en innovatiegehalte wordt gekeken, biedt volgens de commissie houvast dat het eindniveau getoetst wordt op niveau 7. De commissie raadt aan de beoordelingscriteria wat betreft het educatieve meesterschap verder uit te werken, zodat het gedrag dat bij studenten geobserveerd moet worden om niveau 7 vast te stellen, nog preciezer omschreven wordt (zie ook standaard 1). Dit zou het niveau, de betrouwbaarheid en de transparantie van de beoordeling van het eindniveau verder verbeteren.

De commissie heeft er vertrouwen in dat de opleiding deze verbetering op korte termijn kan realiseren. Ze baseert dit vertrouwen op de vaststelling dat de kernen van de verdere uitwerking duidelijk naar voren kwamen uit de voorbereidende documenten en de gesprekken; op de conclusie dat kwaliteit van het huidige docentenkorps aan de maat is, en door recente en geplande uitbreiding met twee doctores nog beter uitgerust zal zijn om op het educatieve masterniveau te toetsen; en op de sterke verbetergerichtheid van het team (zie ook standaard 2).

Oordeel: voldoende

2.4 Eindoordeel

De commissie beoordeelt elk van de generieke kwaliteitswaarborgen als voldoende en bijgevolg is ook het eindoordeel voor de opleiding Educatieve Master in de Audiovisuele en Beeldende Kunsten: Beeldende Kunsten voldoende. De beoogde opleidings specifieke leerresultaten van de EMA BK van AP passen wat betreft niveau en oriëntatie binnen de VKS. De opleiding biedt de studenten een onderwijsleeromgeving die hen in staat stelt de beoogde leerresultaten te realiseren. Bovendien beschikt de opleiding over een kwaliteitsvol toetsysteem. De vaststelling van het eindniveau van de studenten gebeurt op adequate wijze via de masterscriptie.

Wel identificeerde de commissie verschillende verbeterpunten waar de opleiding nu prioritair werk van moet maken. De commissie beveelt de opleiding aan haar visie op het specifieke profiel van de beeldende leraar op niveau 7 beter te concretiseren. Centraal hierbij staat de verdere uitwerking van de onderzoekscompetenties die studenten in de opleiding dienen te ontwikkelen met het oog op hun (artistiek) educatieve activiteiten. Ook de visie op de integratie van leraarschap en kunstenaarschap behoeft verdere verduidelijking. Deze verdere concretisering van de visie op de beeldend leraar op masterniveau zal de opleiding ook de nodige handvatten bieden om de onderzoeksleerlijn in het curriculum verder uit te tekenen. Met het oog op de vaststelling van dit eindniveau raadt de commissie aan de beoordelingscriteria van de masterproef verder uit te werken, zodat het gedrag dat bij studenten geobserveerd moet worden om niveau 7 vast te stellen, nog preciezer omschreven wordt.

De commissie heeft er vertrouwen in dat de opleiding deze verbetering op korte termijn kan realiseren. Ze baseert dit vertrouwen ten eerste op de vaststelling dat de kiemen van de verdere uitwerking duidelijk naar voren kwamen. Een tweede element is de kwaliteit van het docententeam. Door de uitbreiding met twee doctores zal dit nog beter uitgerust zijn om het profiel, het curriculum en de toetsing van het educatieve masterniveau verder vorm te geven. Het docentenkorps is bovendien verbetergericht en er heerst een sterke overlegcultuur. Een derde element is de betrokkenheid van het brede werkveld en studenten en de connectie van de opleiding met de Universiteit Antwerpen.

3 Beoordelingsproces

De beoordeling werd uitgevoerd aan de hand van het “Kader Toets Nieuwe Opleiding specificatie Educatieve Graduaatsopleiding en Educatieve Masteropleiding”, zoals bekrachtigd door de Vlaamse regering op 8 juni 2018.

De commissie heeft zich aan de hand van de door de opleiding verstrekte documenten op de beoordeling voorbereid. Voorafgaand aan het vooroverleg heeft elk commissielid de eerste indrukken opgemaakt en werden prioritaire vragen opgesteld.

Tijdens een vooroverleg op 14 november 2018 heeft de commissie alle verkregen informatie besproken en heeft zij tevens het toelichtend gesprek voorbereid.

Het toelichtend gesprek vond plaats op een opleidingsonafhankelijke locatie te Brussel op 14 november 2018 om 10 uur. De onderstaande gesprekspartners namen hieraan deel:

- **Indra Wolfaert**, opleidingshoofd en lector Specifieke lerarenopleiding Beeldende kunsten, Koninklijke Academie (KA), Artesis Plantijn Hogeschool Antwerpen (AP);
- **Johan Pas**, Hoofd School of Arts, KA, AP;
- **Lore Suls**, Lector Specifieke lerarenopleiding Beeldende kunsten, KA, AP;
- **Luc Van Praet**, Directeur De!Kunsthumaniora, Antwerpen;
- **Nienke Van Paridon**, student Specifieke Lerarenopleiding Beeldende kunsten, vooropleiding Sint Lucas MA Beeldende kunsten.
- **Henri Ardui**, student Specifieke Lerarenopleiding Beeldende kunsten, vooropleiding Academie KA, Vrije Grafiek.

Tijdens dit gesprek zijn de vraagpunten van de commissie aan de orde gesteld.

Tijdens een besloten nabespreking op 14 november 2018 heeft de commissie alle verkregen informatie besproken en vertaald naar een oordeel op de drie generieke kwaliteitswaarborgen en een eindoordeel. De commissie heeft deze conclusie in volledige onafhankelijkheid genomen.

Het totaal aan beschikbare gegevens is verwerkt tot een ontwerp van adviesrapport dat naar alle commissieleden werd verstuurd. De feedback van de commissieleden is verwerkt. Het door de voorzitter vastgestelde adviesrapport werd naar de NVAO gestuurd op 7 januari 2019.

4 Overzicht oordelen

De onderstaande tabel geeft per generieke kwaliteitswaarborg het oordeel van de commissie uit hoofdstuk 2 weer.

Generieke kwaliteitswaarborg	Oordeel
1. Beoogd eindniveau	Voldoende
2. Onderwijsleeromgeving	Voldoende
3. Te realiseren eindniveau	Voldoende
Eindoordeel	Voldoende

Bijlage 1: Basisgegevens over de opleiding

Naam, Adres, telefoon, e-mail, website instelling	<p>Artesis Plantijn Hogeschool Antwerpen Lange Nieuwstraat 101 B-2000 ANTWERPEN www.ap.be</p> <p>School of Arts Koninklijke Academie Antwerpen Campus Mutsaard Mutsaardstraat 31 B-2000 ANTWERPEN +32 3 213 71 00 academie@ap.be https://ap-arts.be/koninklijke-academie-voor-schone-kunsten-antwerpen</p>
Naam, functie, telefoon, e-mail contactpersoon	<p>Johan Pas, Hoofd School of Arts +32 3 213 71 00 Johan.pas@ap.be</p>
Naam associatie	Associatie Antwerpen
Status instelling	Ambtshalve geregistreerd
Naam opleiding (graad, kwalificatie)	Educatieve master in de audiovisuele en beeldende kunsten
Afstudeerrichtingen	Beeldende Kunsten
Niveau en oriëntatie	Master - VKS niveau 7
(Bijkomende) titel	-
(Delen van) studiegebied(en)	Audiovisuele en beeldende kunsten
ISCED benaming van het studiegebied	Audiovisuele en beeldende kunsten
Opleidingsvarianten:	
<ul style="list-style-type: none"> • Studietraject voor werkstudenten 	<ul style="list-style-type: none"> • Consecutief traject
Onderwijstaal	Nederlands
De vestiging(en) waar de opleiding wordt aangeboden	Antwerpen
Studieomvang (in studiepunten)	60 ECTS
Nieuwe opleiding voor Vlaanderen	Ja
Aansluitingsmogelijkheden en mogelijke vervolgopleidingen	-

Bijlage 2: Domeinspecifieke leerresultaten (DLR)

De geïntegreerde educatieve master audiovisuele en beeldende kunsten beheerst algemene vakinhoudelijke en vakdidactische kennis en vaardigheden voor het domein audiovisuele kunsten, beeldende kunsten of productdesign en specialiseert zich in één of meer vakinhouden en daarbij aansluitende vakdidactieken. De vakinhoudelijke kennis en vaardigheden met betrekking tot de gekozen specialisatie(s) maken deel uit van DLR's van niet-educatieve masteropleidingen.¹

1. De educatieve master audiovisuele en beeldende kunsten beheerst gespecialiseerde theoretische en praktische kennis, vaardigheden en attitudes die de basiscompetenties voor leraren zoals geformuleerd in (...) ondersteunt. Hij/zij is in staat om die kennis, vaardigheden en attitudes uit te breiden, te actualiseren, te verbreden, te verdiepen en te verbinden met actuele maatschappelijke thema's en ontwikkelingen.
2. Hij/zij kan die kennis en vaardigheden inzetten om voor lerenden uitdagende artistieke leeromgevingen te creëren en kan op basis van die kennis, vaardigheden en attitudes eigen nieuwe ideeën voor het onderwijs, het kunstonderwijs en/of de kunsteducatieve sector ontwikkelen en aan de realiteit te toetsen.
3. De educatieve master audiovisuele en beeldende kunsten creëert een artistieke leeromgeving die in al haar didactische componenten (leerdoelen, leerinhouden, leer- en ontwikkelingsmaterialen, werk- en groeperingsvormen, evaluatie en feedback) aansluit bij de beginsituatie van een leergroep en individuele lerenden en pro actief is ten aanzien van de diversiteit in de leergroep.
4. De educatieve master audiovisuele en beeldende kunsten kan een positief leerroepingsvormen, evaluatie en feedback) aansluit bij de beginsituatie van een leergroep en individuele lerenden en pro actief is ten aanzien van de diversiteit in de leergroep.
5. De educatieve master audiovisuele en beeldende kunsten kan de organisatie van onderwijs- en leeractiviteiten efficiënt op korte en lange termijn plannen, met het oog op het *evidence informed* creëren van een gestructureerde, creatieve, veilige en stimulerende artistieke leeromgeving.
6. De educatieve master audiovisuele en beeldende kunsten kan op een adequate manier communiceren met ouders of verzorgers met diverse taalachtergronden in diverse talige situaties met het oog op informatie-uitwisseling, het stimuleren van de betrokkenheid en participatie en het samen ontwikkelen van constructieve strategieën om het leerproces van de lerenden te ondersteunen en te stimuleren.
7. De educatieve master audiovisuele en beeldende kunsten kan constructief samenwerken met externe partners met het oog op het verrijken van het onderwijs- en vormingsaanbod en het faciliteren van de interactie tussen kunstenveld, onderwijs en arbeidsmarkt.
8. De educatieve master audiovisuele en beeldende kunsten is in staat om, zelfstandig, kritisch en reflectief het beschikbare (inter)nationaal onderzoek op academisch niveau in het domein van het leraarschap in het algemeen en zijn discipline audiovisuele kunsten, beeldende kunsten of productdesign in het bijzonder te kunnen ontsluiten en inzichten toe te passen.
9. De educatieve master audiovisuele en beeldende kunsten ontwikkelt een eigen visie op basis van de mogelijkheden en grenzen van verschillende theoretische paradigma's in onderwijskundig, (vak)didactisch en vakinhoudelijk onderzoek
10. De educatieve master audiovisuele en beeldende kunsten is in staat om een volledige onderzoekscyclus te doorlopen, relevant voor het onderwijs, het kunstonderwijs en/of de kunsteducatieve sector.

¹ Deze bepaling is niet van toepassing op de consecutieve educatieve master noch op het verkort traject van de educatieve master, aangezien de specifieke competenties daarin reeds verworven worden in kader van de domeinmaster.

11. De educatieve master audiovisuele en beeldende kunsten kan op basis van een actieve en onderzoekende houding voor beroepsvernieuwing creatief bijdragen aan beleid en ontwikkeling van een school, culturele instelling en kunsteducatie organisatie, enz.
12. De educatieve master audiovisuele en beeldende kunsten kan door onderzoekend leren, kritische zelfevaluatie en -reflectie zijn functioneren richting geven, bijsturen en vernieuwen.
13. De educatieve master audiovisuele en beeldende kunsten kan constructief samenwerken met collega's en daarin initiatief nemen, deelnemen en leiding geven aan disciplinair en interdisciplinair teamoverleg.
14. De educatieve master audiovisuele en beeldende kunsten is in staat om over onderwijskundige thema's, het lerarenberoep, en zelf ontwikkelde strategieën voor de onderwijspraktijk te communiceren met collega's en andere stakeholders in het onderwijs en kunstenveld en als professional deel te nemen aan het maatschappelijk debat.

Datum validatie: 15 oktober 2018

Bijlage 3: Samenstelling visitatiecommissie

De beoordeling is gebeurd door een visitatiecommissie aangesteld door de NVAO. Deze is als volgt samengesteld:

Mia Sas (*voorzitter*) is master in de Lichamelijke Opvoeding en startte haar loopbaan in 1976 als docente in het Instituut voor Lichamelijke Opvoeding en Kinesithérapie Parnas in Dilbeek. In 1987 werd ze algemeen directeur van Parnas. Sindsdien heeft ze actief gewerkt aan de uitbouw van het opleidingsaanbod en gaf ze mee vorm aan vijf fusies van hogeronderwijsinstellingen. Gedurende haar loopbaan was ze heel betrokken bij de ontwikkelingen van de lerarenopleiding, ze publiceerde een handboek en gaf daarover in heel Vlaanderen bijscholingen aan leerkrachten lichamelijke opvoeding. In 2017 ging ze als algemeen directeur van Odisee met pensioen.

Diederik Schönau (*commissielid*), kunsthistoricus en psycholoog, was van 1981 tot 2015 werkzaam bij Cito instituut voor toetsontwikkeling in Arnhem. Hij was daar verantwoordelijk voor de productie van de eindexamens in de beeldende vakken voor (alle niveaus). In de periode 2006 tot 2015 was hij senior consultant bij Cito International, dat opdrachtgevers in het buitenland adviseert, traint en ondersteunt bij projecten en innovaties op het gebied van toetsing en examinering in het onderwijs. In de periode 2007 tot 2010 was hij lector kunsteducatie bij Hogeschool ArtEZ in Zwolle. Sinds 2015 zelfstandig adviseur op het gebied van de kunsteducatie, met als focus toetsing en kwaliteitszorg.

Gudrun Beckmann (*commissielid*), cultuurpedagoge, dramaturge en theaterdocent, was van 1990 tot 1996 als projectleider amateurtheater voor de Culturele Raad Zuidholland werkzaam; sinds 1996 werkzaam in het Hoger Kunstonderwijs, eerst als docent en studieleider van de educatieve bachelor voor theater in Leeuwarden, vervolgens als hoofd van de interdisciplinaire master Kunsteducatie van de Hanzehogeschool Groningen (Academie Minerva) en de NHL Hogeschool te Leeuwarden. Daarnaast werkzaam als adviseur voor verschillende fondsen.

Joost Goethals (*commissielid*), heeft een meestergraad in beeldende kunst, optie fotografie. Leraar fotografie in het deeltijds kunstonderwijs vanaf 1988 en lector Beeld (in het hoger onderwijs vanaf 1989 (NARAFI, RITS, EHB) tot 2015. Vanaf september 2015 directeur van de Academie Brugge DKO. Daarnaast zelfstandig fotograaf en organisator/curator van tentoonstellingen en projecten.

Geertrui de Vijlder (*student-commissielid*) zit in haar tweede masterjaar animatiefilm aan het KASK te Gent. Ze combineert haar master in de audiovisuele kunsten met de Specifieke lerarenopleiding (SLO). Ze voltooide reeds vier vakken van de SLO. Dit jaar neemt ze twee vakken op omdat ze volgend jaar wil schakelen naar de Educatieve Master. In haar vrije tijd geeft ze workshops animatiefilm met WAFI, een initiatief van het Fonds Raoul Servais. Geertrui is vijf jaar lang actief geweest als monitor bij Free-Time vzw. Daarnaast was ze meerdere jaren scoutsleidster en één jaar groepsleidster van Scouts Sint-Petrus te Gent.

De commissie werd bijgestaan door:

- **Pieter Soete**, beleidsmedewerker Vlaanderen NVAO, procescoördinator.
- **Jetje De Groof**, freelance, extern secretaris.

Alle commissieleden, de procescoördinator en de secretaris hebben een onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring ingevuld en ondertekend waarmee zij tevens instemmen met de NVAO gedragscode.

Bijlage 4: Overzicht van de bestudeerde documenten

Informatiedossier opleiding

- Aanvraagdossier TNO Educatieve Master in de audiovisuele en beeldende kunsten

Bijlagen bij het aanvraagdossier:

- Basisgegevens over de opleiding
- Domeinspecifieke leerresultaten (DLR)
- Relatie tussen opleidingsspecifieke leerresultaten en DLR
- Schematisch programma-overzicht
- ECTS-fiches
- Verklaring op eer
- CV's docenten
- Procedure masterproef
- Onderzoeksprojecten 2018-2019
- Stagehandleiding
- Overzicht stageplaatsen
- Overzicht alumni
- Onderwijs- en examenreglement

Bijlage 5: Lijst met afkortingen

AP	Artesis Plantijn Hogeschool – Antwerpen
DLR	Domeinspecifieke Leerresultaten
EMA BK	Educatieve master beeldende kunsten
FG	Functionele Gehelen
KA	Koninklijke Academie
NVAO	Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
OLR	Opleidingsspecifieke Leerresultaten
SLO	Specifieke Lerarenopleiding
VKS	Vlaamse Kwalificatiestructuur

Het adviesrapport is tot stand gekomen in opdracht van de NVAO met het oog op de toetsing van de nieuwe opleiding educatieve master in de audiovisuele en beeldende kunsten.

